

Etäkonferenssi kuulumisia kotitoimistolta

Enpä arvannut melkein vuosi takaperin abstraktia kirjoittaessani, että *ESA Ageing in Europe* -konferenssi järjestäänkin puoli vuotta aiottua myöhemmin verkossa. Oli tarkoitus nautiskella konferenssihumusta omalla kotiyliopistollani Jyväskylässä elokuussa 2020, mutta sen sijaan katseenkin tammikuista talvimaaisemaa ruudun yli kotonani Tampereen Tesomalla. Syksyllä osallistuin Sosiaalipoliitiikan päiville verkossa, mutta tämä on nyt ensimmäinen verkossa tapahtuva kansainvälinen konferenssini – tosin ei varmasti viimeinen.

Konferenssin teema on ajankohtainen ja sopii hyvin myös etäaikaan: *Places, spaces and cultures of ageing*. Myös itse ohjelma näin etukäteen tarkasteltuna näyttää äärimmäisen mielenkiintoiselta: kuusi nimekästä pääpuhujaa, samoin työryhmät ovat täynnä kiinnostavia abstrakteja. Teen ankaraa aikataulutusta päässäni siitä, kuinka voisin Zoomissa hypätä työryhmästä toiseen niiden aikanakin. Tämä ainakin on huomattavasti helpompaa kuin lähikonferensseissa: ei tarvitse huo-

lehtia aiheuttamastaan häiriöstä tai huoneiden etsimiseen kulutetusta ajasta!

Päivä 1

Näin ensimmäisen konferenssipäivän aamuna aamukahvin lomassa perehdyn ohjelmalehtiseen tarkemmin, ja heti alussa tulee luottavainen olo. Järjestäjät käyvät läpi tarkasti kaikki käytännön asiat, mitä etäkonferenssiin liittyy, aina yhteisten tilojen turvallisuudesta osallistujien omaan hyvinvointiin. Erityiskiitos myös ”tekniikan marginaalin” ottamisesta! Ohjelmaosasten välissä on jätetty muutamia minuutteja systeemien säätämiseen, joka aina tuntuu vievän aikaa: parempi, että se on suunniteltu aikatauluun valmiiksi. Lisäksi kiitosta ansaitsee ohjelman alkaminen suhteellisen myöhään aamuisin: se tuntuu näin aamu-unisesta tutkijasta erityisen myötätuntoiselta (vaikkakin aikataulujen syynä lieinee mietintä eri aikavyöhykeiltä tulevien ihmisten kannalta, ei aamu-unisten tutkijoiden...). Tuntuu, että kaikki on valmisteltu huolella.

Käytännön ohjeet anne-

taan heti aluksi, ja yleisöä lämmitellään pyytämällä kirjoittamaan chatiin ensimmäisiä konferenssimuistojaan. Äärimmäisen mukava aloitus! Minäkin uskallan muistella ensimmäisiä Työelämän tutkimuspäiviäni Tampereella vuonna 2018, ja hymy huulilla luen fanittamieni tutkijoiden muistelmia. Järjestäjiä kiitellään chatissa: ”wonderful combination of efficacy and warmth” – olen samaa mieltä.

Pääpuhujat Shereen Hussein ja Tine Rostgaard pitävät herättelevät esitelmänsä; Hussein globaalin ikääntymisen näkökulmasta ja Rostgaard pitkäaikaishoivan maisemasta. Nautin kummankin esityksen kriittisyydestä ikääntymisen käsitteistöä kohtaan. Hussein huomauttaa esityksessään, että ikääntymiseen liittyvät käsitykset ovat hyvin erilaiset eri kulttuureissa, mikä voi helposti aiheuttaa ristiriitaa esimerkiksi ikääntyneiden maahanmuuttajien sopeutumisessa uuteen kulttuuriin. Rostgaard taas esittelee nousevia tapoja ajatella pitkäaikaishoivaa. Erityisesti *re-ablementin* käsite herättää huomioni. Ketteryyttä ja

joustavuutta vaaditaan sekä ohjelmalta että esittäjiltä, kun teknisten haasteiden takia esiintyjät vaihtavat paikkaa.

Keskiviikon konferenssi-päivääni mahtuu myös kaksi työryhmäsessiota. Ensimmäinen työryhmä, johon osallistun, käsittelee dementiaa (ja hoivaa) erilaisista näkökulmista, ja löydänkin hyödyllisiä vinkkejä myös omaan tutkimukseeni. Toisessa työryhmässä esitän itse, ja kokemus on jännittävä. Tuntuu oudolta puhua yksin ruudulle, enkä näe yhtään kannustavasti nyökäilevää naamaa ja joudun vain arvailemaan, puhunko liian nopeasti tai epäselvästi vai onko kertomani mielenkiintoista. Selviää, että asiani on ymmärretty ja kriittisesti arvioitu, ja saankin hyvin hyödyllistä palautetta tutkimukseeni tuleviin vaiheisiin. Yksi esittäjä saapuu myöhässä työryhmään, kun laski vahingossa aikaeron väärin – hän ei varmasti ole ainoa tänä etäkonferenssien aikana (note to self: laske huolella etukäteen tulevien kv-konferenssien aikaerot).

Ensimmäinen päivä ohi, silmien punoitus lievää ja päänsärky siedettävällä tasolla. Pyörälentäminen nollaa olot.

Päivä 2

Tampereella pyryttää, ja vaikka ohjelma alkaa niinkin myöhään kuin kello 10, meinaan silti nukkua pommiin ja avaam Zoomin suoraan sängystä

nousseena. Herään pian, sillä ryhmässä keskustellaan lempi-aiheistani: ikääntymisen ja vanhuuden määrittelystä, aktiivisen ikääntymisen käsitteen haasteista ja uusliberalismista. Kirjaan kynä sauhuten lukuvinkkejä.

Puolen tunnin aamiaistauon jälkeen ”juoksen” seuraavaan työryhmään, jossa testataan työryhmästä toiseen siirtymistä kesken kaiken. Näppärästi onnistuu, kun järjestäjät ovat kootusti laittaneet sähköpostiin rinnakkaisten työryhmien Zoom-huoneet, ja näpätys vain niin olenkin jo seuraavassa työryhmässä! Seuraan itselleni loputtoman kiinnostavaa aihetta hyvästä kuolemasta, avusteisesta kuolemasta ja eutanasiasta (jotka ovat muuten eri asioita, opin). Uskaltaudun avaamaan mikkini ja esittämään kysymyksen vammaisliikkeen näkökulmasta. Huomaan, että osallistuminen keskusteluun tuntuu minusta helpommalta näin zoomitsemalla kuin liveinä: voin kirjoittaa kiitoksia ja kommentteja chatiin, voin kysyä kysymyksen avaamatta kameraa, voin aplodeerata tai näyttää tuntemuksia reaktioppuloilla. Vaihtoehdot ovat rajattomat, ja jokainen voi osallistua omalla tavallaan.

Päivän pääpuheenvuorot ovat jälleen mieleenpainuvia. Erityisesti olen odottanut Ruth Bartlettin esitystä, sillä hän on kirjoittanut dementiaa vammaisuuden näkökulmasta ja hyödyntänyt vam-

maisoikeuksien kehystä ikääntyneiden henkilöiden tutkimuksessa. Bartlettin esitys täällä käsittelee kansalaisuutta ja osallisuutta, ja keskustelu esityksen jälkeenkin on valtaavan mielenkiintoista: minkälainen on osallistava menetelmä muistisairaiden henkilöiden tutkimuksessa? Mahdavasti samaan teemaan sopivasti Päivi Topo puhuu ikääntyneiden henkilöiden roolista ikäohjelmien implementoinnissa Suomessa, ja keskustelu soljuu sulavasti näiden kahden esityksen välillä ja jälkeen.

Vaan nyt seuraa jännittävä osuus: osallistava kahvitauko! Olen odottanut hieman skeptisenä, miten Zoomissa saadaan luotua rentoa kanssakäymistä osallistujien kesken. Mutta vielä mitä: järjestäjät ovat luoneet erilaisia Zoom-huoneita, joissa voi ”mennä” muun muassa kävelemään jäälle, maistelemaan oluita tai vaikka Matti Nykäsen hyppyrimäelle! Osallistujat klikkaavat itsensä sinne, minne juuri nyt haluaisivat mennä. Ehkä monella pitkä Zoom-päivä jo painaa, eikä meitä taida olla kuin kymmenkunta paikalla: meistä kuusi ”kävelemässä jäällä” ja loput päähuoneessa. Kuitenkin itse huomaan nauttivani kevyestä keskustelusta muutaman osallistujan kanssa, kun näin konferenssin keskellä ei tarvitse osata mitään muuta kuin olla ihan tavallinen ihminen jääkävelyllä.

Viimeisen työryhmän kohdalla jo hieman väsyttää, vaik-

ka olenkin hyödyntänyt järjestäjien linkkaamia voimisteluohjeita. En kuitenkaan voi olla osallistumatta työryhmään, sillä jälleen esittäjät ovat kiinnostavia ja osa myös minulle tutkimuksen kautta tuttuja: puhutaan ikääntymisestä ja arkipäivästä Irlannissa. Esityksissä keskustellaan vammaisuuden kokemuksista, ylisukupolvisista ystävyysuhteista ja ympäristön ikäystävällisyydestä. Jälleen uskaltaudun keskusteluun mukaan, ja kiitän itseäni. Ohjelma vielä jatkuu *business meetingillä*, joka järjestäjien mukaan on ”more meeting than business”. Kuulen, että järjestäjät ovat tilanneet pullaa tapahtuman kotipesään Jyväskylän yliopiston Opinkivelle kaikille teknisille avustajille ja muille aktiiveille.

Silmien punoitus ok, hiirikäden hartia vaatii venyttelyä.

Päivä 3

Konferenssin kolmantena päivänä alkaa kisäväsymys painaa.

Osallistun aamulla hoivaköyhyyttä käsittelevään työryhmään, jossa on teoreettisesti ja empiirisesti rikkaita esityksiä hoivaköyhyydestä eri maiden konteksteissa. Kuuntelen aktiivisesti, mutta osallistun tänään keskusteluun vain reaktioiden ja chatin kautta.

Viimeiset pääpuhujat ovat Chris Gilleard ja Ricca Edmondson. Gilleardin keskustelut kolmannen ja neljännen iän rajapinnasta kiehtovat, ja sosiaalisen lokaation käsite kiinnostaa – jälleen ideat omaan tutkimukseeni vyöryvät mieleen. Edmondson taas keskittyy viisauteen ja valtaan, ja huomaa kiinnittäväni huomiota hänen miellyttävään tapaansa puhua ihmisistä ja ihmisyydestä. Päivä (ja konferenssi) on jo pitkällä, joten merkittävää rivien välistä tulkitsemista lienee kyllä osaltani tapahtunut.

Lopuksi kiitellään järjestäviä tahoja – paikallista tiimiä Jyväskylän yliopistossa, Ageing in Europe -tutkimusverkostoa ja Ikääntymisen ja

hoivan tutkimuksen huippuyksikköä. Minäkin kiitän: konferenssi oli äärimmäisen hyvin järjestetty ja isommilta hankaluuksilta vältyttiin (vaikkakin järjestäjät mainitsivat, että jopa kriisejä olisi ollut, mutta en tiedä, uskonko sitä). Ainakin osallistujan silmiin kaikki näytti sujuvan kerta-kaikkisen mallikkaasti. Järjestäjien positiivisuus, rentous ja yhdessä tekemisen meininki tarttui varmasti joka ikiseen meistä, ja siitä valtavan suuri kiitos.

Ja nyt, viikonlopuksi ruudut kiinni.

Inspiroitunein terveisin,

Salla Era

väitöskirjatutkija,
Jyväskylän yliopisto
jäsen sihteeri, Kasvun ja
vanhenemisen tutkijat ry